

Svjetska i katolička štampa

Međunarodna izložba katoličke štampe u Rimu te kongres njenih novinara ponovno svraćaju pažnju svijetu na prvu velevlast svijeta. Ako bismo prikazali razvitak i sadašnje stanje katoličke štampe te njen utjecaj u društvu prema onome, što se na izložbi moglo sve vidjeti, slika bi ispala krajnje jednostrano. Doista, poredivši je s velikom svjetskom štampom kapitalističkih zemalja, a napose s jakom propagandističkom organizacijom Sovjetske Rusije, mogla bi se čak i gdje komu pričiniti sasvim neznatnom i nemoćnom. A ipak je to gorušično zrno puno života i može da se lijepo razvije, kako se vidi po primjeru nekih katoličkih krajeva. Da steknemo ispravan sud o katoličkoj štampi, potrebno je da je promatramo u okviru njenih suparnika protivnih smjerova, među kojima je pozvana da stvori sintezu, oslanjajući se na zdrava načela kršćanske tradicije. Ovo takoreći poredbeno prikazivanje došlo je do jakog izražaja na samoj izložbi i u mnogim referatima na rimskom kongresu. Ono nam pruža dragocjene pouke, kako da izgradimo svoje organizacije u tehničkom pogledu, a osim toga kako da se naučimo koristiti metodama svojih protivnika, u prvom redu boljševika, ukoliko je to samo dopušteno i moguće, te da ih pobijamo njihovim oružjem.

Cijela svjetska štampa pokazuje danas u glavnome tri načina organizacije:

U anglosaskim zemljama, gdje država daje slobodu u okviru općih građanskih zakona, štampa se razvila u velika kapitalistička poduzeća, kao i druge grane privrede uopće, te stoji pod kontrolom nekoliko moćnih trustova. Proces koncentracije kapitala u engleskoj štampi nije još došao do vrhunca. Lako bi se moglo dogoditi, da jednoga dana javno mišljenje cijele Engleske pređe u ruke jednoga čovjeka ili — što bi bilo kudikamo gore — neke anonimne grupe finansijera. Opasnost je ozbiljna; sam vrhovni sudac Engleske (Lord Chief Justice of England) nedavno je izjavio, da bi se moglo pokrenuti pitanje, smije li štampa zbilja tražiti za se posebne zakonske odredbe i isključiva prava, jer da tobože zastupa interese javnosti, a kad tamo ona bi stvarno zaslu-

žila, da se s njom postupa kao sa svakim drugim industrijskim ili trgovačkim poduzećem. Doista, štampa je postala čisto poslovna stvar i služi onomu, koji je bolje plaća. Najmoćniji engleski trust štampe raspolaže kapitalom od 9,5 milijuna zlatnih funti (preko 2,5 milijarda dinara). Posjeduje goleme šume u Kanadi i Finskoj i time osigurava svojim tvornicama celuloze i papira potrebnu sirovinu. Ali on opskrbljuje svoje novine ne samo papirom nego uopće svime: pobrinuo se za to, da dobije u svoje ruke dovoljan broj tvornica tiskarskih boja pa čak i strojeva. Troškovi su na taj način smanjeni do skrajnih granica. Da što čvršće privuče čitaoce, učinio ih je jednostavno dioničarima svojih poduzeća. Dionički se kapital za tu svrhu podijeli tako, da je nominalna vrijednost dionica razmjerno niska, kako bi ih mogao skoro svaki kupiti. Kod emisije pretplatnici dotičnih novina dobiju veoma povoljne uvjete. Mali svijet rado uzima ove vrijednosne papire, koji se redovito notiraju na burzi, jer mu nose dobru rentu. Novine, što ih ovi ljudi čitaju, postaju time doista »njihove«, ali i svrha je postignuta — oni će ih se teško ikada odreći; naprotiv — revno ih šire među svojim znancima i nastoje da im pribave što više oglasa, jer što bolje list uspijeva finansijski, to više vrijede njegove dionice, a time raste proporcijski i dividenda čitaocima, koji su u nj uložili svoje uštednje. Cijeli ovaj sistem onemogućuje u mnogim slučajevima slobodno stvaranje javnog mišljenja; gdje je novac po srijedi, uvijek je u pogibli istina. Čak i engleski parlament nije se usudio da nastupi odlučno protiv »kraljeva štampe«. Stvar je doduše došla pred Donju kuću, ali se svršila skromnom rezolucijom, da bi »daljnje« spajanje pojedinih trustova štampe zaista moglo ugroziti njenu neovisnost te prema tome nije u skladu s interesima javnosti.

Sličan je položaj u *Francuskoj*. Pariška velika štampa, ukoliko nije komunistička, podijeljena je među dva trusta. Najveća je grupa *Matin, Echo de Paris, Journal, Petit Parisien i Petit Journal* s ukupnom dnevnom nakladom od 5 milijuna. Već od prije rata engleski trustovi imaju jak udio u francuskoj štampi. Nasljednik lorda Northcliffe-a, njegov brat lord Rothermere, preko društva *Anglo-Foreign Newspapers* s kapitalom od 4 milijuna funti učvrstio je svoj položaj u francuskom javnom mišljenju, kako je bivši francuski ministar Tardieu iznio pred skupštinu republikanskih novinara godine 1927. U zadnje vrijeme širi se i utjecaj moskovskog novca ne samo na izrazito ljevičarske listove nego i u malogradanskoj provincijskoj štampi, koja je bila dosada radi

koncentracije velikih novina u Parizu potisnuta u pozadinu i zanemarena. Boljševički agenti, koristeći se njezinom finansijskom slabošću, znali su naći pristup u uredništva čak i desničarskih organa.

Extrema se tangunt. Monopolu kraljeva štampe u kapitalističkim zemljama odgovara kao druga krajnost *organizacija štampe u Sovjetskoj Rusiji*. Ona je oruđe u rukama vlastodržaca i njihovih slijepo odanih pristaša da provode svoj sistem ne samo u zemlji nego i po cijelome svijetu. Znajući, da je za njihov opstanak dobro organizirana štampa od prijeke potrebe, boljševici su odmah po svršetku građanskih ratova uložili silan napor, da uzgoje četv vještih i odanih novinara između najsposobnijih članova stranke. Osno-
vao se Državni institut za novinarstvo u Moskvi, koji danas daje izvrsno školovane sile za Rusiju i za komunističku propagandu u svim krajevima svijeta. Godišnje svršava tu svoje stručne nauke oko 170 pripavnika od kojih tridesetak narodnosti. Posebna se pažnja priklanja metodama za agitaciju među širokim masama, obzirom na njihovu kolektivnu psihu. Kolika je volja za osvajanjem, vidi se po tome, što su boljševici pokrenuli novine čak i za nepismene. Stručno školovani novinari putuju po selima i čitaju vijesti, koje su stilistički do u tančine dotjerane s obzirom na akustički efekat. Ovom se metodom služe komunisti i po našim krajevima u Bosni i Južnoj Srbiji. Spoznavši silno djelovanje recitativne propagande, priredili su čak i novinske vijesti za pozornicu, a da ne govorimo o uskoj suradnji s tonfilmom u »pregledu događaja tjedna«. Putne grupe glumaca dobrovoljaca poznate pod imenom »Plave košulje« predstavljaju u školama, po tvornicama i na selima sve važnije događaje svjetske politike. Ugledni sovjetski pisci i pjesnici izrađuju prikladan tekst pun poručljivih šala, a i sama publika može da sudjeluje kod toga. Nije teško naći svemu tomu kopiju i kod nas. Duh metode isti je; samo se nešto prilagodili prilikama. Osobito je značajno za komunističku agitaciju preko štampe prilagođivanje psihi moderna čovjeka, koji nema dovoljno snage da se koncentrira te da čita odulje članke. Zato se oni služe mimikom i živim govorom, a još više karikaturo, koja je u borbi protiv svećenstva i vjere veoma jako sredstvo. Stavili su napose grafičku umjetnost posvema u službu propagandističke štampe. Tko je imao priliku vidjeti boljševističke plakate, letake, brošure, protivuvjerske pozive sa slikama, proklamacije omladinske organizacije ili uprave kojeg zavoda, mora priznati, da su sve tehnički i idejno goto-

vo uvijek na visini. Evo što piše američki književnik i novinar Theodore Dreiser: »Nikad, nikad nisam nigdje vidio nešto slično. U živom nastojanju ovih ljudi da učvrste, što su dosad postigli, ... krije se ... nekakva tajanstvena sila.«

Boljševici daju za štampu goleme svote. Pjatiljetka predviđa za 1937. g. 140 milijuna rubalja kao prihod, a 172 milijuna kao izdatak za dnevnu nakladu od 35 milijuna brojeva. Deficit pada na teret raznih sindikata, koji samo figuriraju kao izdavači pojedinih listova, a u stvari plaća radnik i pučanstvo prisilnim doprinosima dakako pod kakvim lijepim imenom. Ali stručnjaci misle, da je pravi izdatak za štampu kudikamo veći nego što priznaje službena statistika. Kominternu — koja je dakako nominalno različita od moskovske vlade — podržava svoju organizaciju za štampu gotovo u svim krajevima svijeta. Kolike li svote idu iz tajnih fondova za ove svrhe!

Između ovih dvaju ekstrema imamo neprekidan niz postepenih prijelaza. U nekim se zemljama štampa razvija doduše slobodno, ali ipak se razlikuje od engleske po tome, što je podijeljena i ne pokazuje tako jaku tendenciju za koncentracijom. Tipični su primjer *Švicarska, Belgija, Nizozemska* te Njemačka prije dolaska Hitlera, *škandinavske države* s Danskom te baltijske. U drugim pak zemljama država vrši više manje kontrolu nad cijelom štampom, izuzimajući samo vjerske i crkvene listove (*Italija*), ili pače potiskujući i ove do krajnosti (*Treće carstvo u Njemačkoj*). Za razvoj katoličke štampe najpovoljnije su ipak prilike u ovakvim državama, jer je znatno lakše pokrenuti čak i velike katoličke dnevnik, dok je takav pothvat u zemljama s jakom koncentracijom štampe gotovo bez nade u uspjeh. Tako se mora protumačiti činjenica, da američki i engleski katolici nisu došli do svog reprezentativnog lista, premda imaju priličan broj čisto lokalnih glasila te vrlo dobro uređivanih tjednika i mjesečnika, a malena ih Nizozemska u tom pogledu daleko nadmašuje. Tko zna, da ni moćna engleska radnička stranka sve do godine 1930(!) nije uspjela da izgradi svoj moderno opremljen i finansijski dobro fundiran dnevnik; da joj je to pošlo za rukom samo pomoću jednoga velikoga trusta, komu je ona morala otstupiti 51 % dionica društva svoga glasila »Daily Herald« te pristati na to, da on vodi preko svojih povjerenika oglasni dio i privredni prilog, gdje se radnicima daju »savjeti«, kako mogu najpovoljnije uložiti svoj novac; tko zna napokon, da taj isti trust izdaje među ostalim i najkonzervativniji engleski list »Morning Post« te jedan plemićki žurnal, taj uviđa, da je za katolike sličan kompromis nedo-

pušten, pa prema tome može prosuditi svu težinu njihovih neumornih nastojanja.

Iz svega, što je dosad rečeno, dobivamo barem neku sliku, kojom možemo poređivati *rimsku izložbu*. Nehotice mi pada na um velika međunarodna smotra svjetske štampe u Kölnu g. 1928. te jedan prizor, koji mi je ostao u trajnoj uspomeni: S večernog neba otsijeva plamen zapadnog sunca i poiğrava se oko vitkoga tornja starodrevne stolne crkve; na desnoj pak obali Rajne diže se nebu pod oblake gordi ori-jaški toranj i kao da nekako s prezirom naduto motri svoga susjeda tamo preko. Na prostoru od pola milijuna četvornih metara okupio je on oko sebe brojne paviljone štampe. On je snažan simbol tamne sile, kojoj ljudski duh, proglašivši se potpuno neovisnim te jedinim mjerilom svih vrednota, danas mora služiti, ma i ne sluteći, na svim područjima svoga djelovanja. Dva tornja — dva svijeta. A Rim 1936? — *To je naš prvi korak, da preko štampe dođe do vidljiva izražaja univerzalnost katoličke misli u svim narodima*. Za budućnost je ovaj događaj sigurno odlučna smjernica. Bilo je doista krajnje vrijeme, da i mi napokon pokažemo svoju volju za osvajanjem tim putem. Marksistička i slobodno-zidarska štampa davno već je izgradila svoje međusobne veze te složno nastupa svakom zgodom; uza sav utjecaj na novinstvo uopće Židovi imaju još posebnu centralu u Zürich-u za cionističke listove, a da ne govorimo o povezanosti internacionalnog kapitala u njihovim rukama. Što smo mi učinili? Međunarodnom organizacijom katoličke štampe počelo se tek prigodom kölnske izložbe (Bureau international des journalistes catholiques, Commission permanente internationale des directeurs et éditeurs de journaux catholiques), gdje su katolički listovi Francuske, Njemačke i susjednih zemalja bili također priredili svoju smotru u bivšoj benediktinskoj opatiji Deutz. Za ovo osam godina postignut je bez sumnje velik napredak, ma da su vremena bila veoma burna i ma da je harala neprestano strahovita privredna stiska. Već time, što je poraslo u našim krugovima zanimanje za štampu te razumijevanje za njenu zadaću, udareni su zdravi temelji budućem razvoju te grane apostolata.

Što se sve može postići svijesnim i ustrajnim nastojanjem, pokazali su cijelom svijetu nizozemski katolici, koje je sam državni tajnik kardinal Pacelli u svom govoru prigodom otvorenja novinarskog kongresa stavio svima za uzor. *Nizozemska* katolička manjina od 2 ½ milijuna ljudi ima danas 35 dnevnika, među kojima »De Maasbode« (Rotterdam),

»De Tijd« (Amsterdam) i »Het Centrum« (Utrecht) znatno su jači na primjer od beogradske »Politike«. »De Maasbode«, koji izlazi dvaput dnevno, može se mirno mjeriti s velikim svjetskim listovima. Njegov je posebni paviljon na izložbi nadmašio priredbu mnogih velikih katoličkih zemalja. Nadalje izlazi još kojih 25 listova po 2 do 3 puta sedmično. K tomu pridolazi 85 tjednika, 135 časopisa te 87 stručnih glasila, svega skupa dakle preko 300, ne ubrojivši misijska izdanja, o kojima će biti još govora! Potanje 90 njih obrađuje vjerska i opća kulturna pitanja, 80 teoriju i praksu pedagogije, nastave i školstva, a 125 s ukupnom nakladom od preko pola milijuna mjesečno služe promicanju kršćanskih socijalnih načela. Ovaj je ogranak katoličke štampe jako diferenciran te obuhvata glasila za poslodavce, radnike i njihove sindikate, seljake i vrtlare, a napokon za razne građanske krugove. Jasne smjernice u svim savremenim pitanjima društvenoga života te velika socijalna načela Leona XIII. i Pija XI. nalaze preko ovih katoličkih glasila jak odjek i među protestantima. *Ova upravo divna organizacija plod je unutarnje sloge te spremnosti žrtvovati partikularne interese za opće dobro.* Nizozemski episkopat vodi preko središnjeg odbora za štampu posebnu brigu, da se izbjegne štetna konkurencija već postojećih listova i časopisa, a da se ne osnivaju novi bez stvarne potrebe. U glavnom se to postiglo specijalizacijom pojedinih glasila bilo za koje pitanje bilo za koji stalež. *Ali se ipak stalno išlo za tim, da se nezatni listići kojekakovih društvanca ukinu,* jer je iskustvo pokazalo, kako se u njima zaagnijezdi duh ograničene sebičnosti, te ljudi izgube smisla za velike ideje kraljevstva Kristova. No i prema njima se postupalo blago i pravedno; oni mogu i nadalje iznositi svoje želje pred javnost u priložima većih glasila.

Posebnu pažnju zaslužuje *nizozemska misijska štampa.* U zemlji matici izdaju raznovrsni misijski redovi i kongregacije preko 70 časopisa najraznovrsnijeg sadržaja, počevši od pučkog listića pa do velike znanstvene revije. Nije onda čudo, da za misijska pitanja vlada veliko zanimanje, jer i sami protestanti uviđaju, od kolike je važnosti za budućnost kolonija. Socijalno pitanje stavlja se napose u oštroi formi, jer se komunistička propaganda živo razvija među Malajcima i ugrožava javni poredak. Svi priznaju, da jedino katolički misionari mogu uspješno da se bore protiv vala boljševizma, ne oružjem, nego naukom Kristovom. Zato su i u samim kolonijama pokrenuti brojni katolički listovi i časopisi. Na izložbi ih je bilo 35 pisani holandskim, 6 malajskim, 5 javanskim i

1 sikkanskim jezikom. Socijalnim se pitanjem bave gotovo isključivo njih 6. Najbolje stoji u pogledu štampe apostolski vikarijat Batavia s 19 raznovrsnih glasila. Utjecaju katoličke štampe mora se mnogo pripisati, što su holandske kolonijske vlasti danas puno susretljivije prema vjersko-prosvjetnom i socijalnom radu Crkve. *Značenje misijske štampe raste iz dana u dan*, jer agenti Kominterne nastoje da prodru istim putem najprije do kolonijskih činovnika, mornara, radnika, sitnih posjednika, vojnika te među pismene urođenike, pa onda po njima da pridobiju mase na svoju stranu. Mutatis mutandis ovo vrijedi za sve misijske zemlje.

Zanimljiva je s obzirom na naše domaće prilike *Švicarska*, jer kako je kod nas znatna razlika između slovenske i hrvatske katoličke štampe, tako je tamo sa francuskom i njemačkom (a dolazi još i talijanska). Udara u oči velika pocijepanost katoličkih listova; tih ima što čisto lokalnih što kantonskih dnevnika i tjednika svega oko 70 s ukupnom sedmičnom nakladom od 200.000 brojeva za 1,4 milijuna katolika. Ovo je već priličan uspjeh. Ali ne postoji niti jedan dnevnik većeg opsega i jačeg utjecaja, koji bi stajao na čelu katoličke akcije. Deset nekatoličkih devnih listova imaju gotovo 2,5 puta veću nakladu nego dvadeset katoličkih. Svi pokušaji, da se pokrene jedan veći list, propali su, jer je Švicar individualista te radije čita svoj mali domaći vjesnik, gdje nalazi sve sitne novosti iz okoline, a često i svoje ime ili čak i člančić. Poredbe sa hrvatskom katoličkom štampom nameću se od sebe. Ipak valja istaknuti, da mala štampa često puta ima jači utjecaj na narod, nego velika, jer se ona do u tančine zna prilagoditi psihi ljudi u raznim krajevima. Dobro vođena lokalna štampa može i te kako biti sredstvo za katolički uzgoj svojih čitalaca. Ali ona se može izroditi u pravo ništavilo duha i onda uguši svaki polet za nečim višim. Bolja je organizacija švicarskih časopisa, osobito ilustrovanih tjednika i obiteljskih te župskih listova. Nekoji spajaju s pretplatom povoljne uvjete za osiguranje, pa se time uspješno služe da pridobiju nove čitaoce. Posebno mjesto zauzimaju pučka izdanja »Volksverein«-a, koji je sličan našem društvu sv. Jeronima. Kulturno-vjerske i znanstvene revije imaju svoje središte u glasovitom univerzitetskom gradu Freiburgu. Na ovom se području očituje premoć francuskoga duha, kaošto uopće švicarski časopisi na francuskom jeziku stoje na visini i stvaraju dublju duhovnu kulturu zemlje. Švicarski savez katoličke štampe nastoji da širi svoje listove i časopise po hotelima, na kolodvorima i javnim čitaonicama; on priređuje

predavanja o štampi, saziva lokalne i međukantonske konferencije katoličkih novinara, pomaže ih stručnim savjetima te im stavlja svoje veze s drugim organizacijama na raspolaganje.

Ne možemo se zaustavljati opširno kod prikazivanja za svaku pojedinu zemlju. Dosta je samo spomenuti, da od slavenskih država *Poljska* danas ima najjaču katoličku štampu, koja i u tehničkom pogledu stoji na visini. Ona se pobrinula i za svoje zemljake u inozemstvu, osobito u Sjevernoj Americi i Francuskoj. Ne samo popularni, nego i znanstveni časopisi svjedoče o procvatu katoličkog duhovnog života nakon oslobođenja. *Čehoslovačka* također pokazuje velik napredak, prebrodivši sretno krizu vjerskog otpada iza rata. Štampa se za 15 godina potrostručila. Broj katoličkih izvanstranačkih glasila popeo se od 90 na 270. Sporazum države sa sv. Stolicom otvorit će široko polje za razvoj katoličke štampe osobito u Slovačkoj, koja je bila dosada u kulturnom pogledu potisnuta. Uopće budućnost katoličke štampe u zemlji usko je spojena s borbom Crkve na dvije strane: protiv boljševičkog vala te s rasizmom i šovinističkim nacionalizmom. Već se iz dosadašnjeg iskustva u ovoj borbi jasno razabire, da samo izvanstranačka štampa može biti pouzdano glasilo katoličkih smjernica u duhu poslanica sv. Oca o savremenim pitanjima preuređenja društvenog života; politička glasila, kojih ima oko 70 (10 dnevnika i 60 tjednika), često zataje ili se izgube u akcijama za partikularne interese, što je za jednu zemlju s raznim katoličkim narodnostima veoma štetno po slogu, pogotovu u apostolatu štampe.

U *Italiji* zadnjih 10 godina postignut je napredak, kojim se može mjeriti još samo *Belgija*, gdje je unatoč žilavom otporu jakih socijalističkih novina katolička radnička omladina (JOC) svojom štampom odnijela značajnu pobjedu, a novi pokret Rex stvorio u kratko vrijeme moćnu novinsku organizaciju. Talijanska je pak katolička štampa za ovo malo godina potrostručila svoju nakladu. Ne upuštajući se u pojedinosti, navodimo kao nešto sasvim novo pothvat jedne mlade redovničke kongregacije u Albi kraj Torina, da svoje članove stavi potpuno u službu štampe, i to počevši od izradbe papira pa sve do širenja listova. Ovaj pokret, ako se lijepo razvije, mogao bi donijeti znatnu pripomoć osobito misijskoj štampi.

U *ostalim evropskim i prekomorskim zemljama* možemo općenito zapaziti jaku djelatnost, ukoliko to dopuštaju političke i ekonomske prilike, ali nažalost nije rijetkost, da se

tek sada, u zadnji čas, kako tako nešto učinilo, kad su ljuti neprijatelji Crkve navalili sa svih strana svojom štampom na vjeru. Upravo grozno je stanje u mnogim državama latinske Amerike. Brazilija na primjer ima gotovo čisto katoličko stanovništvo, a cijelom štampom vlada židovsko-masonski kapital te već decenijama širi svoju ideologiju. Godišnja naklada svih katoličkih listova i časopisa odnosi se prema nakladi nekatoličkih kao 1 : 300! Bolje je s Argentinom, ali na izložbi boljševičke štampe, što je priredio »Russicum« u Rimu, vidi se, da i tamo agenti Kominterne šire na stotine hiljada letaka, koji se potajno štampaju u zemlji. Katolička štampa nije ni izdaleka dovoljna, da suzbije njihovo razorno djelovanje, koje malo da nije dovelo do revolucije u susjednom Uruguayju.

Činjenice nas sile, da se u njih zamislimo. Bi li tko pokušao barem približno izračunati, u koliko primjeraka šalju nekatolička poduzeća Jugoslavije svoje listove na dan, na tjedan i mjesečno u katolički narod, a u koliko mi, te u kakvom omjeru stoje *naklade* za godinu dana? Tih podataka na izložbi nije bilo! Nije se bojati, da ćemo možda previsoko zaračunati utjecaj nekatoličke štampe, jer najopasniju — tajne komunističke letake — ne bismo uopće mogli uzeti u obzir! Mgr. Origer, član stalnog međunarodnog odbora katoličkih urednika (Commission permanente internationale des directeurs de journaux catholiques), našao je za Francusku, da se u Parizu čita *dnevno* 2 milijuna, a u provinciji više od 6 milijuna brojeva protuvjerske i nemoralne štampe! Nadalje, da se omjer između dobre i zle štampe u malim mjestima i na selima *jedva mijenja*, što je siguran znak utjecaja velegradskih listova. Ubrojivši još tako zvanu »neutralnu« štampu, koja stavlja — u želji da ugodí svakome — sve vrednote u isti kalup, pa tako postepeno slabi načelna uvjerenja i tankočutnost savjesti svojih čitalaca, kao kakav otrov, što nezamjetno djeluje i u malim količinama, dolazimo do poraznih rezultata. Nemojmo misliti, da je drugdje mnogo bolje. Poznato je na primjer, da razmjerno dobro uređena njemačka katolička štampa prije dolaska Hitlera nije imala ni polovice naklade velikog židovskog poduzeća Ullstein-a, kojeg je *jedan* samo časopis nadilazio cijelokupnu nakladu sviju katoličkih! I uz optimističku pretpostavku, da je samo deseti dio zle štampe zalazio u katoličku sredinu, njezino je djelovanje bilo svakako veoma opsežno. Slično je danas s rasiističkim listovima.

»Strašna se večer nadvila nad čitav svijet, a naviješta, čini se, još strašniju noć. Ostani s nama, Gospodine, pa će nam i u tmimi sjati te voditi nas tvoje svijetlo!« — ovim je riječima sv. Otac završio svoj govor novinarima. Doista, Gospodin je dopustio velike kušnje, ali nas on ne će ostaviti, jer vidi spremnost na žrtvu i odanost tolikih duša. *Kršćanska vedrina mora nadoladati raspoloženje tupa iščekivanja događaja, što se zapoza gdje gdje u našim redovima*, osobito kad se spomene apostolat štampe. Naše uvjerenje mora ostati nepokolebljivo: Crkva je pozvana da izvede čovječanstvo iz strahovitog kaosa, kamo je zapalo, jer je po svojim vodama zbacilo načela vječne Istine! *Arma veritatis* — glasila je deviza Rimske izložbe, a time je ujedno označena i bitna zadaća katoličke štampe. Sveta nam je dužnost, da ovo oružje načinimo što prikladnijim za borbu, kojoj ne kanimo izmaći. U svom govoru kongresistima kardinal je Pacelli razložio velike smjernice taktike u ovom boju za Kristovo kraljevstvo na zemlji, a u pojedinim se referatima dao nacrt organizacije. Sve to se može resumirati u ovo nekoliko točaka:

1) *Sloga u našim redovima*. Već na početku svoga govora državni je tajnik jasno izrazio ovu potrebu, ma da se poslužio diplomatskom uljudnošću: »ta vi ste pripravi na žrtvu u prilog savršenom ujedinjenju misli i srdaca te vrhovnom cilju, za kojim težite, i spremni ušutkati... sve, što bi moglo rastaviti i zadržati vas na putu k boljem dobru.« A izričito je upozorio na zajedničku frontu neprijatelja Crkve.

2) *Svrhunaravno shvaćanje zadaće novinara*. Katolički novinar mora u svom nastupu i prema protivniku paziti, da se u obranu istine ne uvuče koja neuredna strast te dati primjer kršćanske kreposti. Može biti pače slučajeva, kada treba šutjeti, jer — kako je krasno rekao kardinal Pacelli — »osim šutnje kukavice postoji i šutnja mučenika«. Prema tome *uzgoj budućih katoličkih novinara mora u prvom redu ići za tim, da izgradi njihov duhovni život tako, da oni i kasnije teže za sabranošću te se priuče na svagdanje razmatranje, duhovno čitanje, što češću sv. Pricest, obnovu u duhovnim vježbama i život molitve uopće*. Za promicanje ovog pokreta mogu se osnovati i vjerska udruženja novinara pojedinih zemalja, spojena međusobno molitvom i žrtvom.

3) *Škole za novinare*, koje postoje zasada samo u nekim zemljama, treba usavršiti u dva pravca: 1) svu teorijsku naobrazbu valja dopuniti svestranom katoličkom kulturom, a s posebnom pažnjom na *staleški moral*. Za tu svrhu mora se što prije izraditi specijalna žurnalistička moralka. 2) Stručna

sprema ne smije zaboraviti na praktično primjenjivanje predavanja. Preporuča se raspored školovanja na Žurnalističkom fakultetu katoličke univerze Marquette* (Milwaukee): tri godine opća i dvije stručna sprema (specijalizacija). Neka se po mogućnosti organizira po koja izmjena među žurnalistima raznih zemalja, da upoznaju prilike u tuđini.

4) *Rad katoličke štampe mora da bude pretežno pozitivan.* Neumorno treba ponovno iznositi i tumačiti *socijalna načela Crkve* te ih primjenjivati konkretnim prilikama. Čisto defenzivno držanje psihološki je nepovoljno.

5) *Treba budno pratiti sve nove struje na kulturnom području i zauzeti prema njima stav u potpunom skladu s direktivama svetog Oca* u njegovim poslanicama. To su najbolja sredstva za suzbijanje savremenog poganstva.

Dao Bog, da sinovi svijetla barem u jedanaesti sat shvate imperativ časa te se makar na primjeru sinova tmine nauče upotrebljavati — velesilu štampu kao »arma veritatis«!

KATOLIČKE SMJERNICE

DRUŠTVA KATOLIČKE AKCIJE I MARIJINE KONGREGACIJE

Nadbiskup-koadjutor zagrebački, preuzv. g. dr. Alojzije Stepinac želeći koordinirati rad društava KA i MK u zagrebačkoj nadbiskupiji, a napose u Zagrebu izdao je dne 10. svibnja 1936. pod br. 112. okružnicu »duhovnicima nadbiskupijskih okružja KA u nadbiskupiji zagrebačkoj«, u kojoj se izlažu ove:

»*Norme za odnos Katoličke Akcije (KA) i Marijine kongregacije (MK) u crkvama D. I. na području nadbiskupije zagrebačke.*

Prije svega valja uvijek držati na umu dva opća načela, naime:
I. *načelo:* Želja je sv. Oca i naša, da se svi katolici i sva crkvena društva, a napose MK svojski zauzimaju za KA. — MK imaju prema izjavi sv. Oca biti »dragocjenom pomoći KA«.

II. *načelo:* Baš zato, da MK uvijek mogu biti »dragocjenom pomoći KA«, želja je sv. Oca i naša, da MK potpuno sačuvaju svoj karakter i svoj način rada prema vlastitim pravilima. Tako to više, što se MK os pravom ponosi, da je već pred trista i pedeset godina počela svjetovnjake apostole okupljati oko svećenika« (Bangha). MK nije bratov-

* Osnovao ga je godine 1920. isusovac P. Copus. Među američkim školama za žurnalistiku slovi kao jedna od najboljih. Dala je brojne novinare, koji rade posvuda i mnogo su pridonijeli, da se koješta u nekatoličkoj štampi popravilo. Slična katolička škola postoji u Lille-u (Francuska).